

Yrkande

2025-05-02



Nr (SLK-2024-00958)

Yrkande angående – Motion av Agneta Kjaerbeck (SD),
Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om
åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Socialnämnd centrum ges i uppdrag att i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter genomföra en informationskampanj om lustgas riktad till ungdomar i hela Göteborg samt deras vårdnadshavare.
2. Motionen anses besvarad

Yrkandet

Allt fler barn lockas in i detta missbruk i betydligt yngre åldrar. Det är ett skäl till att kommunen behöver agera kraftfullt och inte nöja sig med att hänvisa till övergripande nationella trender. Det blir motsägelsefullt att å ena sidan peka på minskad användning i årskurs 9, men samtidigt lyfta att samtalen till Giftinformationscentralen ökar kraftigt.

Vad detta egentligen signalerar är att fler unga råkar illa ut och behöver vård – något som vi anser borde vara en tydlig varningssignal.

Det är anmärkningsvärt att en specifik informationskampanj om lustgas avstyrkes med argumentet att det redan bedrivs ett arbete inom det bredare ANDTS-området.

Just lustgasens låga tröskel för användning, dess falska rykte om att vara ofarlig och dess popularitet bland yngre barn, gör att den kräver en separat och riktad insats.

Vi ser därför ingen anledning att Göteborgs Stad ska avstå från att genomföra den föreslagna informationskampanjen, särskilt inte när vi ser hur andra kommuner redan tar krafttag mot detta växande problem.

**Tjänsteutlåtande**

Utfärdat 2025-04-10

Ärendenummer SLK-2024-00958

Handläggare

Karin Wallquist

Telefon: 031-368 02 92

E-post: karin.wallquist@stadshuset.goteborg.se

Motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun

Motionen

Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar om ett kommuntäckande förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer som införs i Göteborgs lokala ordningsföreskrifter. Samt ger socialnämnd Centrum i uppdrag att i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter, genomför en informationskampanj som riktar sig till ungdomar i hela Göteborg och deras föräldrar.

Motionärerna beskriver att lustgas idag används för berusningssyfte, särskilt av unga. Vidare menar motionärerna att till dess att ett nationellt förbud mot lustgas införs, måste Göteborgs Stad agera för att skydda invånarnas hälsa och miljön. Ett stadstäckande förbud mot användning och innehav av lustgas i offentliga miljöer skulle tydligt signalera att lustgas inte är acceptabelt som berusningsmedel. Enligt motionärerna skulle det också underlätta polisens arbete med att ingripa mot bruk på offentliga platser. Eftersom många unga är omedvetna om hälsoriskerna med lustgas bör en informationskampanj riktas till ungdomar och deras föräldrar.

Remissinstanser

Motionen har remitterats för yttrande till grundskolenämnden, miljö- och klimatinämnden, socialnämnd Centrum, stadsmiljönämnden samt utbildningsnämnden för yttrande.

Remissinstansernas beslut redovisas i nedanstående tabell. Remissyttrandena i sin helhet finns som bilagor till detta tjänsteutlåtande.

Remissinstans	Beslut
Grundskolenämnden	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Yrkande SD Omröstning Protokollsanteckning D

Miljö- och klimatnämnden	Avstyrker Miljö- och klimatnämnden översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Stycke två under rubriken miljöförvaltningens synpunkter byts ut mot formuleringen i yrkandet. Yrkande MP, S och V Omröstning
Socialnämnd Centrum	Avstyrker Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande. Yttrande SD Protokollsanteckning SD
Stadsmiljönämnden	Avstyrker förslagspunkt 1. Anser förslagspunkt 2 besvarad av socialnämnd Centrum. Översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande.
Utbildningsnämnden	Avstyrker Yrkande S, V, MP

Remissinstansernas överväganden

Grundskolenämnden, socialnämnd Centrum, stadsmiljönämnden samt utbildningsnämnden anser att motionen ska avstyrkas eftersom nytt lagförslag mot försäljning av lustgas förväntas träda i kraft den 1 juli 2025 samt att det i nu gällande lokala ordningsföreskrifterna för Göteborgs Stad finns ett förbud mot lustgas i berusningssyfte. Den geografiska omfattningen av förbudet i ordningsföreskrifterna är väl avvägt och stämmer överens med alkoholförbudets geografiska omfattning. Miljö- och klimatnämnden ställer sig tveksam till effekten av införande av lokal begränsning av användandet då användandet av lustgas i berusningssyftet redan idag inte är tillåtet för de produkter som finns tillgängliga i handeln. Fokus bör i stället vara på att eventuellt förtydliga nu gällande bestämmelser, stärka lagefterlevande hos de aktörer som säljer produkterna och begränsa tillgången. Nämnden ställer sig också tveksam till om det lagmässigt är möjligt att införa sådana begränsningar med stöd av ordningslagen, då användningen redan är begränsad i annan lagstiftning.

Grundskolenämnden, socialnämnd Centrum och utbildningsnämnden hänvisar till pågående arbete som finns i form av en informationsfolder samt en stadenövergripande kampanj om alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar (ANDTS). Det är viktigt att se till helheten gällande informationskampanjer och inte satsa på parallella kampanjer inom närliggande områden. Socialnämnd Centrum menar att lustgas inte specifikt nämns i kampanjen men i den webbplats som tas fram kan också information om lustgas finnas med, alternativt att det finns hänvisningar till sidor som informerar om det. Miljö- och klimatnämnden anser att de nämnder och bolag som arbetar med folkhälsoinsatser själv bör bedöma vilka informationsinsatser de ska driva eller delta i och vilka aktörer som är relevanta samarbetspartners.

Utbildningsnämnden anser att de nya åtgärder som föreslås i motionen riskerar att duplicera redan existerande arbete, samt ta resurser som skulle kunna användas för att förstärka befintliga projekt.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förslagen bedöms inte innebära några ekonomiska konsekvenser för nämnderna. Hälsofrämjande och förebyggande arbete mot skadligt bruk av ANDTS kan innebära hälsomässiga och ekonomiska samhällsvinster.

Stadsmiljönämnden konstaterar att hanteringen av lustgastuber under år 2024 kostade nämnden cirka 2 miljoner kronor. Ett förbud mot bruk av lustgas i de lokala ordningsföreskrifterna kan på sikt bidra till en minskning av förekomsten, vilket i sin tur kan minska stadsmiljönämndens hantering av lustgastuberna i lika hög grad.

Bedömning ur ekologisk dimension

Lustgas är en växthusgas som bland annat bidrar till ozonnedbrytning och förstärker växthuseffekten. Nedskräpning kopplat till nyttjande av lustgas i berusningssyfte leder till att lustgaspatroner ofta hamnar i naturen eller förbränns.

Motionens båda förslag på åtgärder skulle kunna ge viss positiv inverkan då minskat missbruk skulle leda till att mindre mängder av denna mycket potenta växthusgas släpps ut till atmosfären och påverkar klimatet.

Bedömning ur social dimension

Socialnämnd Centrum betonar de negativa hälsoeffekter som lustgas kan ge i form av syrebrist, köldskador och nervskador. Användning av lustgas är enligt CANS skolundersökning 2024 sammanhängande med bruk av alkohol, narkotika och tobak. I dag finns ingen åldersgräns för inköp av lustgas vilket gör att det är möjligt för barn att köpa in och konsumera det i berusningssyfte. Enligt Mini-Maria är de som konsumerar lustgas som primärdrog i det övre åldersspannet i deras målgrupp (ungdomar upp till 21 år). De ser dock att individer som provat eller har ett sporadiskt bruk, förekommer inom samtliga åldersgrupper.

Enligt barnkonventionens artikel 3 ska beslut som rör barn i första hand beaktas utifrån vad som bedöms vara barnets bästa. Motionens båda förslag på åtgärder mot missbruk av lustgas skulle kunna ge viss positiv inverkan särskilt i gruppen äldre barn och unga vuxna där det här missbruket främst finns.

Enligt barnkonvention artikel 33 måste skolan säkerställa att barn och ungdomar ges goda förutsättningar för hälsa. Skolan har en skyldighet att skydda barn och ungdomar från alkohol och droger.

Jonas Kinnander

Direktör Ärende och utredning

Eva Hessman

Stadsdirektör

Bilagor som utgör beslutsunderlag

1. Motionen
2. Grundskolnämndens handlingar 2025-03-18 § 32
3. Miljö- och klimatnämndens handlingar 2025-03-18 § 61
4. Socialnämnd Centrums handlingar 2025-03-25 § 68
5. Stadsmiljönämndens handlingar 2025-03-21 § 51
6. Utbildningsnämndens handlingar 2025-03-25 § 44

**Handling 2024 nr 194****Motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD)
om åtgärder mot missbruk av lustgas i
Göteborgs kommun**

Användningen av lustgas i berusningssyfte har ökat kraftigt under det senaste decenniet, vilket skapar både folkhälso- och miljöproblem. Trots att lustgas i dagsläget säljs lagligt för användning i gräddsifoner, används den alltmer för berusning, särskilt bland ungdomar. Många unga tror att gasen är ofarlig på grund av dess lagliga status, men studier visar att frekvent användning av lustgas kan leda till allvarliga och ibland irreversibla hälsoproblem, som neurologiska skador. Dessutom är lustgas en kraftfull växthusgas med negativ påverkan på klimat och ozonlager. Tills ett nationellt förbud mot lustgas införs, måste Göteborgs kommun agera för att skydda invånarnas hälsa och miljön.

För att minska missbruket av lustgas och dess negativa effekter föreslår Sverigedemokraterna att Göteborgs kommun inför ett stadstäckande förbud mot användning och innehav av lustgas i offentliga miljöer. Detta skulle tydligt signalera att lustgas inte är acceptabelt som berusningsmedel och underlätta polisens arbete med att ingripa mot bruk på offentliga platser. Länsstyrelser i både Gävleborg och Västra Götaland har redan godkänt geografiska förbud och ett liknande initiativ i Göteborg skulle vara ett nödvändigt steg i rätt riktning.

Många ungdomar är omedvetna om de allvarliga hälsoriskerna med lustgas. Därför bör Göteborgs kommun, i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter, genomföra en omfattande informationskampanj som riktar sig till ungdomar och deras föräldrar. Kampanjen bör belysa de allvarliga neurologiska skador som kan uppstå till följd av frekvent lustgasbruk, samt de miljömässiga konsekvenserna av att felaktigt slänga tomma lustgastuber.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen beslutar om ett kommuntäckande förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer som införs i Göteborgs lokala ordningsföreskrifter.
2. Socialnämnd Centrum i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter, genomför en informationskampanj som riktar sig till ungdomar i hela Göteborg och deras föräldrar.

Agneta Kjaerbeck (SD)**Jörgen Fogelklou (SD)****Emma Altenhammar (SD)**



§ 32 Ärendenummer GSF-2024-04911

Yttrande över motion om åtgärder mot missbruk av lustgas

Beslut

Grundskolenämnden avstyrker motionen från Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2025-01-09, som sitt yttrande till kommunstyrelsen.

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt en motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun som grundskoleförvaltningen ska yttra sig över.

Remissvaret ska ha inkommit till stadsledningskontoret senast den 1 april 2025.

Handlingar

1. Grundskoleförvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2025-01-09
2. Motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun
3. Yrkande från SD angående motion om åtgärder mot missbruk av lustgas, daterat 2025-03-18

Yrkanden

Veronica Oxklint (SD) yrkar bifall till yrkandet från SD. Viktoria Tryggvadottir Rolka (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Beslutsgång

Jessica Blixt (D) deltar inte i beslutet.

Ordföranden frågar om grundskolenämnden kan besluta i enlighet med förvaltningens förslag och finner bifall.

Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd ordning för omröstning:

Ja-röst för bifall till förvaltningens förslag.

Nej-röst för bifall till yrkandet från SD.



Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2025-03-18

Viktoria Tryggvadottir Rolka (S), Sofie Gyllenwaldt (M), Sara Carlsson Hägglund (V), Hillewi Werring (MP), Axel Darvik (L) Ante Bränholm (V) och Kochar Wallad Begi (S) röstar ja.

Veronica Oxklint (SD) röstar nej.

Med 7 ja-röster röster mot 1 nej-röst har grundskolenämnden beslutat enligt förvaltningens förslag.

Protokollsanteckning

Jessica Blixt (D) får anteckna till protokollet att eftersom yrkandet från SD kom nämnden till del efter att nämndsammanträdet började, väljer Demokraterna att avvakta att ta ställning till motionen till dess att den behandlas i kommunstyrelsen.

Protokollsutdrag skickas till

stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se (diarienummer SLK-2024-00958)

Yrkande

2025-03-18



Nr: 14

Yrkande angående – Nämndremiss – Motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs Kommun

Förslag till beslut

I nämnden:

Motionen bifalles

Yrkandet

Vi ställer oss besvikna över att grundskolenämnden avstyrker motionen med argument som vi menar visar en bristande förståelse för problemets verkliga omfattning. Förvaltningen hänvisar till statistik som visar en minskning av lustgasbruk bland elever i årskurs 9, men verkar ha missat en helt en annan, oroande trend:

Allt fler barn lockas in i detta missbruk i betydligt yngre åldrar. Det är ett skäl till att kommunen måste agera kraftfullt och inte nöja sig med att hänvisa till övergripande nationella trender.

Det blir motsägelsefullt att å ena sidan peka på minskad användning i årskurs 9, men samtidigt lyfta att samtalen till Giftinformationscentralen ökar kraftigt. Vad detta egentligen signalerar är att fler unga råkar illa ut och behöver vård – något som vi anser borde vara en tydlig varningssignal.

Vidare är det anmärkningsvärt att förvaltningen avstyrker en specifik informationskampanj om lustgas med argumentet att det redan bedrivs ett arbete inom det bredare ANDTS-området. Just lustgasens låga tröskel för användning, dess falska rykte om att vara ofarlig och dess popularitet bland yngre barn, gör att den kräver en separat och riktad insats.

Vi ser därför ingen anledning att Göteborgs Stad ska avstå från att genomföra den föreslagna informationskampanjen, särskilt inte när vi ser hur andra kommuner redan tar krafttag mot detta växande problem.

Lustgasen påverkar även vår miljö. Gasen är en växthusgas med ca 300 ggr större effekt än koldioxid. En patron (8g) samma miljöpåverkan som en liter bensin efter förbränning (ca 2.3 kg CO₂)

1 tub 670 g –flyg Paris till Milano

80 ton lustgas –flyg 2700 varv runt jorden

Lustgas under en förlossning –Stockholm till Hamburg med bil

Det räcker inte att vänta på nationella lagändringar eller att förlita sig på ett redan beslutat, men högst begränsat, geografiskt förbud. Vi måste ta ansvar för våra ungdomar här och nu och visa att Göteborgs kommun står upp för att skydda barn och unga från skadligt missbruk.

Göteborgs Stad måste ta sitt ansvar – det handlar om att skydda våra barn och ungdomar från skador som annars kan följa dem resten av livet.

Andelen elever som använt lustgas Åk.9 Gymnasiets år 2 CAN:s nationella skolundersökning 2022, 2023 & 2024

Anges i %	Årskurs 9		Gymnasiets år 2	
CAN	Någon gång	Senaste månaden	Någon gång	Senaste månaden
2022	6	1	17	5
2023	5	1	14	2
2024	4	1	8	1

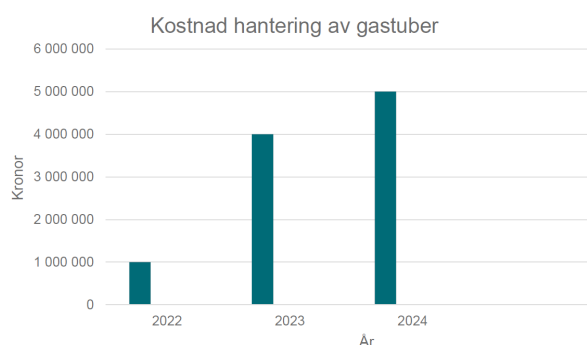
Andelen elever som använt lustgas någon gång och senaste 30 dagarna Åk.9 Gymnasiets år 2 CAN:s nationella skolundersökning 2022, 2023 & 2024

Andel elever som använt lustgas Åk. 9 och Gymnasiet år 2 i Göteborg 2022

Göteborg 2022	7,2	2,3	25	8,1
---------------	-----	-----	----	-----

Andel elever som har tagit lustgas någon gång och senaste 30 dagarna, per stadsområde, årskurs 9 och gymnasiet år 2, Göteborg 2022, i procent.

Kommunens kostnader för lustgastuber i Göteborg



Tv4 nyheterna den 2024-08-12



Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-01-09

Ärendenummer GSK-2024-04911

Handläggare

Amanda Andersson

E-post amanda.2.andersson@grundskola.goteborg.se

Yttrande över motion om åtgärder mot missbruk av lustgas

Förslag till beslut

I grundskolenämnden,

Grundskolenämnden avstyrker motionen från Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande, daterat 2025-01-09, som sitt yttrande till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har begärt att grundskolenämnden ska yttra sig över motion om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun.

Motionärerna vill att kommunfullmäktige beslutar om att införa ett kommuntäckande förbud mot missbruk av lustgas på offentliga platser i Göteborg i de lokala ordningsföreskrifterna. Utöver förbudet föreslås socialnämnd Centrum få i uppdrag att i samverkan med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter genomföra en informationskampanj om lustgas riktad till ungdomar i Göteborg och deras föräldrar.

Regeringen har i februari 2025 överlämnat en lagrådsremiss till Lagrådet gällande en ny lag om lustgas som ska motverka användningen av lustgas som berusningsmedel. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2025. De lokala ordningsföreskrifterna för Göteborgs Stad gäller sedan den 1 januari 2025 och i dessa finns ett förbud mot lustgas i berusningssyfte vars geografiska omfattning överensstämmer med alkoholförbudets geografiska omfattning.

Information är en viktig del i arbetet för att motverka användandet av lustgas. Grundskoleförvaltningen har under 2024 tagit fram en folder om alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar (ANDTS) samt att socialförvaltning Centrum arbetar med att fram en stadenövergripande kampanj. Grundskoleförvaltningen menar att det är viktigt att se till helheten gällande informationskampanjer och inte satsa på parallella kampanjer inom närliggande områden.

Grundskoleförvaltningen anser med anledningen av ovanstående att motionen ska avstyrkas.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Grundskoleförvaltningen gör bedömningen att ett genomförande av förslagen inte kommer att påverka förvaltningens kostnader.

Genom att arbeta hälsofrämjande och förebyggande mot skadligt bruk av ANDTS är det möjligt att göra hälsomässiga och ekonomiska samhällsvinster.

Bedömning ur ekologisk dimension

Lustgas är en växthusgas som bland annat bidrar till ozonnedbrytning och förstärker växthuseffekten. Privat nyttjande av lustgas kan te sig som en liten del i jämförelse med utsläpp av lustgas inom industrin eller i jordbruket, men när många använder lustgas blir det en kumulativ effekt som innebär negativa effekter för både miljö och människor¹.

Nedskräpning kopplat till nyttjande av lustgas i berusningssyfte leder till att lustgaspatroner ofta hamnar i naturen eller förbränns.

Bedömning ur social dimension

Enligt FN:s barnkonvention artikel 33 måste skolan säkerställa att barn och ungdomar ges goda förutsättningar för hälsa och har en skyldighet att skydda barn och ungdomar från alkohol och droger.

Bedömning av barnets bästa

I Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysnings (CAN:s) årliga nationella skolundersökning år 2024 uppgav runt 2 procent av eleverna i årskurs 9 att de använt lustgas under de senaste 12 månaderna. Det är en signifikant minskning från runt 4 procent i årskurs 9 jämfört med år 2022. Enligt en specialanalys från CAN genomförd 2022 uppges användningen vara lika vanligt bland pojkar och flickor, vanligare i storstadsområden samt att det finns ett tydligt samband med användning av alkohol, narkotika och tobak. Under perioden mellan 2020 och 2024 har samtalen till Giftinformationscentralen från allmänhet och sjukvårdspersonal rörande lustgas ökat väldigt kraftigt och antalet frågor har fortsatt att öka markant under 2024. Frågor från sjukhuspersonal utgör majoriteten av samtalen och rör vanligtvis äldre ungdomar samt unga vuxna i åldersspannet 15–29 år. Att samtalen till Giftinformationscentralen fortsätter öka går inte i linje med trenden som CAN:s skolundersökning visar vad gäller användning de senaste 12 månaderna under perioden 2022–2024².

Lustgas i berusningssyfte kan innebära allvarliga hälsorisker och påverka elevers inlärningsförmåga och utveckling. Att klara skolan är en viktig faktor för barns framtida hälsa. Generella frisk- och skyddsfaktorer har stor betydelse för barns psykiska hälsa inklusive bruk av ANDTS. Genom kunskaps- och värdegrundsuppdraget är skolan en viktig aktör i att bidra till arbetet med ANDTS-prevention. Skolan spelar till exempel en viktig roll genom att undervisa om riskerna med tobak, alkohol och andra droger. Samverkan mellan skola och vårdnadshavare samt vårdnadshavares förmåga till engagemang i skolan, deras förväntningar på barnet och förmåga att stödja och uppmuntra barnet i skolarbetet är viktiga för skolresultat, hälsa och trivsel. Genom att stödja vårdnadshavare i detta kan förutsättningarna för goda skolprestationer förbättras.

Förvaltningen bedömer att ett aktivt arbete mot ANDTS bedrivs utifrån barnkonventionen samt utifrån vad som bedöms vara barns bästa. Detta arbete behöver pågå kontinuerligt för att säkerställa utveckling och arbete av god kvalitet.

¹ [Dikväveoxid \(N2O\)](#)

² [Frågor och svar om lustgas — Folkhälsomyndigheten](#)

Samverkan

Information på facklig samverkansgrupp (FSG) den 10 mars 2025.

Bilagor

1. Motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun

Ärendet

Kommunstyrelsen har översänt en motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun som grundskoleförvaltningen ska yttra sig över.

Remissvaret ska ha inkommit till stadsledningskontoret senast den 1 april 2025.

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen har översänt en motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun.

Motionärerna skriver att användningen av lustgas för berusning ökat under det senaste decenniet och att det leder till folkhälso- och miljöproblem. Lustgas säljs laglig för användning i matlagning men används allt oftare bland unga i berusningssyfte. Det skapar både hälsorisker genom att frekvent användning kan leda till allvarliga neurologiska skador samt miljöproblem eftersom lustgas är en växthusgas.

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige beslutar om att ett stadstäckande förbud mot användning och innehav av lustgas på offentliga platser i Göteborg som införs i ordningsföreskrifterna. Syftet är att tydliggöra att lustgas inte är ett acceptabelt berusningsmedel och att underlätta för polisen att ingripa mot missbruk.

Utöver förbudet föreslås socialnämnd Centrum få i uppdrag att i samverkan med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter genomföra en omfattande informationskampanj riktad till ungdomar och deras föräldrar. Kampanjen ska belysa de allvarliga neurologiska skador som kan uppstå till följd av frekvent lustgasbruk och de miljömässiga konsekvenserna av att felaktigt slänga tomma lustgastuber.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen beslutar om ett kommuntäckande förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer som införs i Göteborgs lokala ordningsföreskrifter.
2. Socialnämnd Centrum i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter, genomför en informationskampanj som riktar sig till ungdomar i hela Göteborg och deras föräldrar.

Lustgas

Det kemiska namnet för lustgas är dikväveoxid N₂O. Lustgas används inom sjukvården som läkemedel mot smärta samt används som drivgas i livsmedelsprodukter, framför allt till så kallade gräddsifoner. I dagsläget är lustgas inte klassat som narkotika eller förbjudet på annat sätt.

Folkhälsomyndigheten skriver på sin hemsida att användningen av lustgas i berusningssyfte har ökat bland barn och unga de senaste åren. Den svenska Giftinformationscentralen (GIC) uppger att de har tagit emot allt fler samtal som rör berusning med lustgas. Det är den icke-medicinska användningen av lustgas i berusningssyfte som har ökat och lett till skador. Lustgas i berusningssyfte kan leda till:

- Känslbortfall i armar och ben.
- Köldskada med sår i munnen.

- Långvariga minnesstörningar.
- Långvarigt förvirringstillstånd.
- Blodproppar i hjärna och lunga.

Lokala ordningsföreskrifter för Göteborgs Stad

Lokala ordningsföreskrifter för Göteborgs Stad trädde i kraft den 1 januari 2025. Av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande till ordningsföreskrifterna framgår bland annat att bedömningen är att det ska finnas ett förbud mot lustgas i berusningssyfte och att förbudets geografiska omfattning bör överensstämma med alkoholförbudets geografiska omfattning samt att skol- och förskolegårdar jämställs med offentlig plats efter verksamhetstid vid tillämpningen av 9 § i ordningsföreskrifterna, som rör alkohol- och lustgasförbud. Bestämmelsen omfattar också fristående skolor och förskolors gårdar i och med att det inte uppställs något krav på att kommunen ska äga eller förvalta sådan mark som jämställs med offentlig plats. Göteborg har ett omfattande förbudsområde och de eventuellt ytterligare platser som föreslås måste vara motiverade utifrån ordningslagens förutsättningar.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län beslutade den 4 februari 2025 att upphäva 7 § sista stycket, 16 § och 17 § tredje och sista stycket i de lokala ordningsföreskrifterna för Göteborgs kommun. Länsstyrelsen bedömde att bruk av lustgas på offentlig plats är en sådan företeelse som typiskt sett kan vara ordningsstörande och hade inget att invända mot det. Göteborgs Stad har överklagat Länsstyrelsens beslut och Länsstyrelsen har överlämnat överklagandet till Förvaltningsrätten i Göteborg. Under prövningstiden gäller ordningsföreskriften beslutat av kommunfullmäktige den 12 december 2024.

Förvaltningens bedömning

I stadens lokala ordningsföreskrifter som trädde i kraft den 1 januari 2025 finns ett förbud mot lustgas i berusningssyfte och förbudets geografiska omfattning överensstämmer med alkoholförbudets geografiska omfattning. Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen lade Sverigedemokraterna ett tilläggsyrkande gällande att införa ett förbud i de lokala ordningsföreskrifterna mot bruk av lustgas i berusningssyfte över hela stadens område. Både vid kommunstyrelsens sammanträde den 9 oktober 2024 och vid kommunfullmäktiges sammanträde den 12 december 2024 avslogs Sverigedemokraternas tilläggsyrkande. Kommunfullmäktige antog lokala ordningsföreskrifter för Göteborgs Stad vid sammanträdet den 12 december 2024.

Regeringen har den 20 februari 2025 överlämnat en lagrådsremiss till Lagrådet gällande en ny lag om lustgas som ska motverka användningen av lustgas som berusningsmedel. Bland annat föreslås det bli förbjudet att sälja lustgas till någon under 18 år och att lustgas i övrigt bara ska få säljas i begränsade mängder eller för användning i näringsverksamhet. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Med anledning av att frågan om förbud mot försäljning till barn under 18 år bereds på nationell nivå samt att de lokala ordningsföreskrifterna nyligen beslutats om i kommunfullmäktige anser grundskoleförvaltningen att förslaget om ett kommuntäckande förbud mot ordningsföreskrifter ska avstyrkas.

Grundskoleförvaltningen arbetar förebyggande och hälsofrämjande mot skadligt bruk av ANDTS. Inom grundskoleförvaltningen har gruppen för ANDTS under våren 2024 arbetat fram en folder som riktar sig till vårdnadshavare. Foldern innehåller information

som syftar till att ge vårdnadshavare mer kunskap om ANDTS, kunskap om hur skolan arbetar för en drogfri skolan samt tips om var och hur vårdnadshavare kan få rådgivning och stöd vid oro eller misstanke om missbruk. Foldern ska användas på föräldramöten och kommer att finnas tillgänglig hos skolsköterska.

Det pågår också ett aktivt arbete med drogfri skola utifrån medel som tilldelats i tilläggsbudget hösten 2024. Socialförvaltning Centrum arbetar med att fram en stadenövergripande kampanj mot ANDTS som inkluderar affischer, beachflaggor och så kallade fickkort (små foldrar som går att stoppa i fickan eller ha i mobilskalet) och som skolorna kommer att få ta del av. Utöver detta samlas information och stöd riktat till ungdomar och vårdnadshavare på en hemsida. Detta ska vara klart innan sommaren och kommer finnas på goteborg.se.

Information är en viktig del i arbetet för att motverka användandet av lustgas bland barn och unga. Grundskoleförvaltningen menar dock att det är viktigt att se till helhet gällande informationskampanjer och inte satsa på parallella kampanjer inom närliggande områden. En risk som det skulle kunna leda till är kommunikationströtthet hos mottagarna. Grundskoleförvaltningen anser därmed att förslaget om en informationskampanj om lustgas ska avstyrkas.

Protokollsutdrag skickas till

stadsledningskontoret@stadshuset.goteborg.se (diarienummer SLK-2024-00958)

Maria Andersson

Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg

Avdelningschef Planering och utveckling



Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2025-03-18

§ 61 Dnr MKN-2024-25756

Yttrande till kommunstyrelsen över motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun, SLK-2024-00958

Beslut

1. Miljö- och klimatnämnden avstyrker motionens förslag.
2. Miljö- och klimatnämnden skickar över förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande över motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun, till kommunstyrelsen. Stycke två under Miljöförvaltningens synpunkter byts ut mot formuleringen i yrkandets brödtext

Reservation

Tony Liljendahl (SD) reserverar sig mot beslutet.

Handlingar

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2025-03-07 med bilaga

Yrkande från MP, S och V inskickat 2025-03-17

Yrkanden

Klara Holmin (MP) med instämmande av Maria Granath (C) yrkar bifall till yrkandet från MP, S och V.

Tony Liljendahl (SD) med instämmande av Sarah Ullmark (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på bifall till yrkandet från MP, S och V mot bifall till förvaltningens förslag och finner att nämnden bifaller yrkandet från MP, S och V.

Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd omröstning är: ”Ja” för bifall till förvaltningens förslag och ”Nej” för bifall till yrkandet från MP, S och V.

Följande röstar ja (5): Sarah Ullmark (M), Andreas Nilsson (M), Kristian Peders (KD), Tony Liljendahl (SD) och Jonathan Ahlström (L).



Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2025-03-18

Följande röstar nej (6): Maria Guixé (S), Gunvor Bergkvist (V), Conny Källström (S)
Grith Fjeldmose (V), Maria Granath (C) och Klara Holmin (MP).

Miljö- och klimatnämnden beslutar med 6 röster mot 5 att bifalla yrkandet från MP, S
och V.

Handlingar skickas till

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2025-03-21

Vid protokollet

Sekreterare

Hannes Rasper

Ordförande

Klara Holmin (MP)

Justerande

Sarah Ullmark (M)

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla 2025-03-21.

Yrkande angående – Yttrande till kommunstyrelsen över motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun

Förslag till beslut

I miljö- och klimatnämnden:

1. Miljö- och klimatnämnden avstyrker motionens förslag.
2. Miljö- och klimatnämnden skickar över förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande över motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun, till kommunstyrelsen. Stycke två under Miljöförvaltningens synpunkter byts ut mot formuleringen i yrkandets brödtext.

Yrkandet

Förvaltningen ser potentiella vinster med en informationskampanj som belyser användningens negativa effekter och når ut till stadens ungdomar och deras vårdnadshavare. Vi anser att insatser för att förbättra kunskapen om risker och förändra attityder kring användningen av lustgas i berusningssyfte kan ha en förebyggande effekt och bidra till att missbruket minskar. Vad miljöförvaltningen erfar driver Läkemedelsverket tillsammans med folkhälsomyndigheten och länsstyrelserna redan idag en informationskampanj på nationell nivå om detta och i samband med denna kampanj har de också genomfört kunskapshöjande insatser riktade till vårdnadshavare med hjälp av aktörer på regional och lokal nivå. De nämnder och bolag som arbetar med folkhälsoinsatser bör själv bedöma vilka informationsinsatser de ska driva eller delta i och vilka aktörer som är relevanta samarbetspartners.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-03-07

Diarienummer 2024-25756

Handläggare

Carl-Johan Skredsvik

Telefon: 031-368 39 14

E-post: carl-johan.skredsvik@miljo.goteborg.se

Yttrande till kommunstyrelsen över motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun, SLK-2024-00958

Förslag till beslut

1. Miljö- och klimatnämnden avstyrker motionens förslag 1, om införande av kommuntäckande förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer i Göteborgs lokala ordningsföreskrifter.
2. Miljö- och klimatnämnden tillstyrker motionens förslag 2, om att genomföra en informationskampanj som belyser lustgasanvändningens negativa effekter och riktar sig till ungdomar i hela Göteborg och deras vårdnadshavare.
3. Miljö- och klimatnämnden skickar över miljöförvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande över motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun, till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Sverigedemokraterna, Agneta Kjaerbeck, Jörgen Fogelklou och Emma Altenhammar föreslår i en motion till kommunfullmäktige, lokala åtgärder mot användning av lustgas i berusningssyfte. Det som föreslås är införande av ett kommuntäckande förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer i Göteborgs lokala ordningsföreskrifter och genomförande av en informationskampanj som belyser lustgasanvändningens negativa effekter och riktar sig till ungdomar i hela Göteborg och deras vårdnadshavare.

Miljöförvaltningen ställer sig tveksam till effekten om införande av lokal begränsning av användandet då användandet av lustgas i berusningssyftet redan idag inte är tillåtet för de produkter som finns tillgängliga i handeln. Fokus bör i stället vara på att eventuellt förtydliga nu gällande bestämmelser, stärka lagefterlevande hos de aktörer som säljer produkterna och begränsa tillgången. Förvaltningen ställer sig också tveksam till om det lagmässigt är möjligt att införa sådana begränsningar med stöd av ordningslagen, då användningen redan är begränsad i annan lagstiftning. Förslaget om genomförande av en informationskampanj riktad till unga och vårdnadshavare, för att öka kunskapen om de negativa effekterna som lustgas har både på den egna hälsan och miljön, ställer sig förvaltningen positiva till.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen bedömer att motionens båda förslag på åtgärder mot missbruk av lustgas skulle kunna ge viss positiv inverkan ur ekologiska dimensionen, då minskat missbruk skulle leda till att mindre mängder av denna mycket potenta växthusgas släpps ut till atmosfären och påverkar klimatet.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningens bedömer att motionens båda förslag på åtgärder mot missbruk av lustgas skulle kunna ge viss positiv inverkan ur sociala dimensionen särskilt i gruppen äldre barn och unga vuxna där det här missbruket främst finns.

Bilaga

1. Motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun, SLK-2024-00958

Ärendet

Stadsledningskontoret har gett miljö- och klimatnämnden möjlighet att yttra sig över remiss om motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun, SLK-2024-00958, senast den 1 april 2025.

Miljöförvaltningen har bedömt förslagen i remissen och tagit fram förslag till yttrande som redovisas i detta tjänsteutlåtande.

Beskrivning av ärendet

Motionen

I motionen framför Sverigedemokraterna (Agneta Kjaerbeck, Jörgen Fogelklou och Emma Altenhammar) att användningen av lustgas i berusningssyfte har ökat kraftigt under det senaste decenniet och att detta skapar både folkhälso- och miljöproblem.

Trots att lustgas i dagsläget säljs lagligt för användning i gräddsifoner, används den alltmer för berusning, särskilt bland ungdomar. Många unga tror att gasen är ofarlig på grund av dess lagliga status, men studier visar att frekvent användning av lustgas kan leda till allvarliga och ibland irreversibla hälsoproblem, som neurologiska skador. Dessutom är lustgas en kraftfull växthusgas med negativ påverkan på klimat och ozonlager.

Tills ett nationellt förbud mot lustgas införs, måste Göteborgs kommun agera för att skydda invånarnas hälsa och miljön.

För att minska missbruket av lustgas och dess negativa effekter föreslår Sverigedemokraterna att Göteborgs kommun inför ett stadstäckande förbud mot användning och innehav av lustgas i offentliga miljöer. Detta skulle tydligt signalera att lustgas inte är acceptabelt som berusningsmedel och underlätta polisens arbete med att ingripa mot bruk på offentliga platser. Länsstyrelser i både Gävleborg och Västra Götaland har redan godkänt geografiska förbud och ett liknande initiativ i Göteborg skulle vara ett nödvändigt steg i rätt riktning.

Många ungdomar är omedvetna om de allvarliga hälsoriskerna med lustgas. Därför bör Göteborgs kommun, i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter, genomföra en omfattande informationskampanj som riktar sig till ungdomar och deras föräldrar. Kampanjen bör belysa de allvarliga neurologiska skador som kan uppstå till följd av frekvent lustgasbruk, samt de miljömässiga konsekvenserna av att felaktigt slänga tomma lustgastuber.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen beslutar om ett kommuntäckande förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer som införs i Göteborgs lokala ordningsföreskrifter.
2. Socialnämnd Centrum i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter, genomför en informationskampanj som riktar sig till ungdomar i hela Göteborg och deras föräldrar.

Förvaltningens bedömning

Miljöförvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen instämmer i den problematik som beskrivs i motionen om den ökande användning av lustgas i berusningssyfte, som vi ser i samhället idag. Vi håller också med om att det är angeläget med att vidta riktade åtgärder som kan minska denna användning. Detta då användningen både kan ge allvarlig hälsopåverkan på individen som brukar ämnet och att den leder till icke nödvändiga utsläpp av denna mycket potenta växthusgas som kan påverka klimatet. Missbruket konstaterar förvaltningen också medför problem med nedskräpning på allmänna platser runt omkring i kommunen, då många av missbrukarna kastar gasbehållaren i naturen när den tömts.

Förvaltningen ställer sig positiv till motionens förslag om att genomföra en informationskampanj som belyser användningens negativa effekter och når ut till stadens ungdomar och deras vårdnadshavare. Vi anser att insatser för att förbättra kunskapen om risker och förändra attityder kring användningen av lustgas i berusningssyfte kan ha en förebyggande effekt och bidra till att missbruket minskar. Vad miljöförvaltningen erfar driver Läkemedelsverket tillsammans med folkhälsomyndigheten och länsstyrelserna redan idag en informationskampanj på nationell nivå om detta. Och i samband med denna kampanj har de också genomfört kunskapshöjande insatser riktade till vårdnadshavare med hjälp av aktörer på regional och lokal nivå¹.

Vi ställer oss dock mer tveksamma till förslaget om att införa en lokal reglering av användningen med stöd av exempelvis ordningslagen. Problemet är nationellt, och vi bedömer att en sådan lokal åtgärd skulle ha tveksam effekt och dessutom vara ineffektiv om polisen ska lägga resurser på att jaga enskilda användare, om tillgången inte begränsas.

Ordningslagen och stadens lokala ordningsföreskrifter ligger utanför miljöförvaltningens uppdrag och vi är därför inte helt insatta i vad som är lämpligt eller praktiskt möjligt att reglera genom denna lagstiftning. Vad miljöförvaltningen erfar dock, är att kommunens bemyndigande om att fatta lokala ordningsföreskrifter enligt ordningslagen är begränsat^{2,3}. Kommunen får besluta om de föreskrifter som behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats, men att föreskrifterna inte får angå förhållanden som är reglerade i ordningslagen eller annan författning eller som enligt lagen eller annan författning kan regleras på något annat sätt. Föreskrifterna får heller inte lägga onödigt tvång på allmänheten eller annars göra obefogade inskränkningar i den enskildes frihet. Miljöförvaltningen gör därför bedömningen att lokala föreskrifterna enligt ordningslagen då inte ska tillämpas om det redan förbjudet eller begränsat i annan lagstiftning.

Vad miljöförvaltningen erfar är användning av den lustgas som finns tillgänglig på marknaden idag redan begränsad. Det kan finnas behov av förtydligande och skärpning av kraven, men försäljningen är idag endast tillåten för ett begränsat antal användningsområden och inget av dessa är för berusningssyftet.

¹ [Information om lustgas som berusningsmedel | Läkemedelsverket](#)

² 8-12 §§ 3 kap [Ordningslag \(1993:1617\) | Sveriges riksdag](#)

³ 1 § [Förordning \(1993:1632\) med bemyndigande för kommuner och länsstyrelser att meddela lokala föreskrifter enligt ordningslagen \(1993:1617\) | Sveriges riksdag](#)

Lustgas som säljs för medicinskt bruk (smärtlindring) är reglerad enligt läkemedelslagstiftningen och räknas som ett läkemedel som kräver recept och får endast säljas på Apotek. Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet utan tillstånd (det vill säga inte är ett apotek) säljer läkemedel kan dömas till böter eller fängelse. Till straff enligt första stycket döms också den som uppsåtligt innehar läkemedel i syfte att olovligt sälja dem.⁴

Den lustgas som säljs som drivmedel för grädd-sifoner, räknas som livsmedelstillsats och omfattas av reglerna som gäller för livsmedel. Det innebär att produkten endast får släppas ut på marknaden som livsmedelstillsats och användas enligt de villkor som livsmedelstillsatsen har godkänts för. Produkten behöver också uppfylla särskilda märkningskrav och krav på vissa kvalitetsspecifikationer som exempelvis att lustgashalten måste vara minst 99%. Innehållet av föroreningar som Kolmonoxid, kvävedioxid och kväveoxid får vara högst, 0,05%, 30 µL/L respektive 10 µL/L. Produkten måste exempelvis också vara märkt med information om tillsatsen, inklusive dess namn och E-nummer (E 942). Märkningskraven för tillsatsprodukter som ska säljas till privatpersoner (konsumentförpackningar) skiljer sig också från de som är avsedda för yrkesbruk, vilket gör det troligt att de större gasbehållare som innehåller mängder som inte motsvarar normal privatförbrukning och är vanligen förekommer bland missbrukare, inte uppfyller de märkningskrav som gäller för försäljning till privatpersoner. Enligt den svenska livsmedelslagstiftningen kan den som med uppsåt eller av oaktsamhet hanterar livsmedel på ett sätt som orsakar eller kan orsaka fara för människors liv eller hälsa dömas till böter eller fängelse i högst två år⁵. Detta inkluderar att producera, bearbeta, distribuera, märka, marknadsföra eller presentera livsmedel på ett otillåtet sätt.

Övrig lustgas som finns på marknaden bedömer vi är sådan som säljs och ska användas för mer tekniskt syfte och då omfattas den av de regler och bestämmelser som gäller för kemiska produkter. En kemisk produkt får endast användas enligt den avsedda användning och enligt de skyddsåtgärder som tillverkaren eller importören uppger. All annan användning kan betraktas som ett miljöbrott vilken den som med uppsåt eller grov oaktsamhet tar befattning med utan att vidta tillräckliga skyddsåtgärder kan straffas med böter eller fängelse.

Miljöförvaltningen anser därför att fokus bör ligga på att begränsa tillgången på lustgas och att se till att de aktörer som släpper ut dessa produkter på marknaden följer de bestämmelser som redan gäller, i stället för att införa lokala begränsningar med tveksam effekt. Här kommer tillsynsmyndigheterna (de statliga myndigheterna Läkemedelsverket, Livsmedelsverket och Kemikalieinspektionen och miljöförvaltningen som lokal tillsynsmyndighet för livsmedelskontroll och tillsyn av kemiska produkter genom miljöbalken) in. Kanske skulle riktade tillsynsinsatser mot de aktörer som säljer lustgas inom kommunen kunna minska problemet?

Miljöförvaltningen har också fått kännedom om att regeringen nyligen överlämnat (den 20 februari 2025) en lagrådsremiss⁶ med förslag på ny lag om lustgas och där folkhälsomyndigheten ges huvudansvaret för tillsynen. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2025. Om denna lag blir verklighet och folkhälsomyndigheten har möjlighet att

⁴ [Lag \(2009:366\) om handel med läkemedel](#)

⁵ [Livsmedelslag \(2006:804\) | Sveriges riksdag](#)

⁶ [Lagrådsremiss - Begränsad tillgång till lustgas](#)

bedriva tillsyn enligt lagen effektivt bedömer vi att det kan begränsa tillgången av lustgas och minska missbruket.

Maria Jacobsson

Peter Berntsson

Direktör

Avdelningschef



Utdrag ur protokoll nr 4

Sammanträdesdatum: 2025-03-25

§ 68 Svar på remiss – Motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun

N164-1490/24

Socialförvaltningen Centrum har 2025-03-04 upprättat ett tjänsteutlåtande i rubricerat ärende.

Yrkanden

Agneta Kjaerbeck (SD) informerar om att hon avstår från att delta i beslutet med hänvisning till eget yttrande. Se bilaga 2 till protokollet.

Nina Miskovsky (M) informerar om att (M), (L) och (KD) avstår från att delta i beslutet.

Claes Söderling (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Beslut

Socialnämnden Centrum avstyrker förslagen i motionen av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun med hänvisning till de synpunkter och förslag som redovisas i tjänsteutlåtandet och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Protokollsanteckning

Agneta Kjaerbeck (SD) inkommer med ett yttrande. Se bilaga 2 till protokollet.



Utdrag ur protokoll nr 4

Sammanträdesdatum: 2025-03-25

Dag för justering

2025-03-25

Vid protokollet

Sekreterare

Jeanette Nilsson

Ordförande

Jenny Broman (V)

Justerande

Nina Miskovsky (M)

Yttrande

2025-03-25



Nr: 10

Yttrande angående – Svar på remiss – Motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs Kommun

Yttrande

Med hänsyn till de åtgärder som vidtagits samt den kommande nationella lagstiftningen anser vi att motionens syfte till stora delar är uppfyllt. Därför bör motionen anses besvarad.

Göteborgs Stad har nyligen infört restriktioner i de lokala ordningsföreskrifterna, vilket innebär att lustgasbruk i berusningssyfte förbjuds på samma platser där alkoholförtäring är begränsad. Utöver detta har regeringen föreslagit en ny lagstiftning, planerad att träda i kraft den 1 juli 2025, som bland annat begränsar privatpersoners inköp av lustgas, inför en 18-årsgräns och skärper tillsynen av försäljning. Dessa åtgärder ligger i linje med motionens intention att minska missbruket av lustgas och dess skadliga konsekvenser.

Vad gäller informationsinsatser delar vi uppfattningen att det är viktigt att unga och deras föräldrar får bättre kunskap om lustgasens hälso- och miljörisker. Vi ser det som positivt att Socialförvaltningen Centrum redan arbetar med en stadsgemensam informationssatsning inom ramen för uppdraget "Drogfri skola".

Sverigedemokraterna uppmuntrar att detta arbete inkluderar specifik information om lustgas och dess skadeverkningar – det handlar om att skydda våra barn och ungdomar från skador som annars kan följa dem resten av livet.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-03-04

Diarienummer N164-1490/24

Handläggare: Nils Jobring, Marie Larsson

Telefon: 031-365 72 28

E-post: nils.jobring@socialcentrum.goteborg.se

Svar på remiss – Motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun

Förslag till beslut

Socialnämnden Centrum avstyrker förslagen i motionen av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun med hänvisning till de synpunkter och förslag som redovisas i tjänsteutlåtandet och översänder förvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till kommunstyrelsen.

Socialnämnden Centrum förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Sammanfattning

Socialnämnden Centrum har att ta ställning till motion från Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun. Motionären vill se åtgärder för att minska missbruk mot lustgas. Idag är inköp av lustgas lagligt i Sverige. Förslag är att kommunstyrelsen beslutar om ett kommuntäckande förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer som införs i Göteborgs lokala ordningsföreskrifter. Vidare föreslås att Socialnämnden Centrum ska genomföra en informationskampanj i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamhet till ungdomar i hela Göteborg och deras föräldrar.

Förvaltningen delar motionärernas bedömning om missbruk av lustgas är allvarligt, och delar även synen på de ekologiska skadorna lustgas ger. Det är viktigt att frågan uppmärksammas. Samtidigt finns det aktuella regleringar och föreslagna regleringar redan idag.

Regeringen har föreslagit en ny lag om lustgas som ska motverka det som berusningsmedel. Förslagen föreslås träda i kraft 1 juli 2025. Göteborgs Stads senaste beslutade lokala ordningsföreskrifter förbjuder nu också konsumtion av lustgas i berusningssyfte på samma ställen som det inte är tillåtet att konsumera alkohol av en viss volymgrad. Göteborgs Stad har överklagat länsstyrelsens beslut 2025-02-19 om ordningsföreskrifter. Överklagan gäller dock inte regleringar av konsumtion av lustgas. Ordningsföreskrifterna gäller under prövningstiden där användning av lustgas får berusningssyfte begränsas.

Det finns också flera funktioner som inom sina uppdrag arbetar drogförebyggande, Kompetenscentrum främjande och förebyggande i sociala frågor, ANDTS-samordnare i

socialförvaltningarna (alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter, spel om pengar) och Mini-Maria. Socialförvaltningen Centrum har också ansvar för en stadengemensam informationssatsning inom uppdraget Drogfri skola (uppdrag från fullmäktige och Socialnämnden Centrum 2024). Kampanjen handlar om att medvetandegöra risker med olika substanser och gör det lättare att hitta hjälp. Lustgas nämns inte specifikt i kampanjen men i den webbplats som tas fram kan också information om lustgas finnas med alternativt att det finns sidhänvisningar till sidor som informerar om det.

Förvaltningen bedömer med de åtgärder som finns idag att förslagen i remissen inte är behövliga.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Naturvårdsverket uppger att lustgas är en växthusgas som förstärker växthuseffekten. Lustgas ökar även nedbrytning av ozon i stratosfären. Ett tunnare ozonlager bidrar till ökad strålning. Enligt Folkhälsomyndigheten används används lustgas som narkosmedel blandat med syrgas och i så kallade gräddsifoner. Den skadliga effekten lustgas har på miljön gör att det är angeläget att se över att det inte överanvänds. Därtill riskerar nedskräpning av patroner med lustgas efter användning, vilket ANDTS-samordnare i Nordost uppger är tydligt i området. Lustgas har således negativa miljöeffekter.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen bedömer de sociala dimensionerna relaterade till användning av lustgas i berusningssyfte som mycket negativa.

CAN, Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, anger i sin skolundersökning 2024 att runt 2 procent av eleverna i årskurs 9 använt lustgas under de senaste 12 månaderna. I gymnasiet (år 2) var motsvarande andel 5 procent. Det är en minskning jämfört med 2022. Samtidigt har samtalen till Giftinformationscentralen om lustgas ökat mellan 2020 och 2024, detta enligt Folkhälsomyndigheten. Det vanligaste är enligt Folkhälsomyndigheten att frågorna, i regel från sjukvårdspersonal, gäller personer mellan 15–29 år. Utifrån det finns det anledning att ta konsumtion av lustgas på allvar.

Lustgas innebär risk för skador. Enligt Giftinformationscentralen kan lustgas orsaka svimning (inte får i sig syre), köldskador, nervskador då lustgas förstör vitamin B12. Att tillföra B12 som tillskott i anslutning till konsumtion fungerar inte. Lustgas kan också ge psykiatriska problem, blodproppar ett psykiskt beroende. Berusningen beror på syresbrist i hjärnan.

ANDTS-samordnarna i Nordost har sett att vissa individer har ett omfattande bruk. Mini-Maria ser få personer som har lustgas som primärdrog, men instämmer i att skadeverkningarna kan vara allvarliga. Användning av lustgas är enligt CANS skolundersökning 2024 sammanhängande med bruk av alkohol, narkotika och tobak. Beslut som rör barn ska i första hand beaktas utifrån vad som bedöms vara barnets bästa enligt Barnkonventionen artikel 3. I dag finns ingen åldersgräns för inköp av lustgas vilket gör att det är möjligt för barn att köpa in och konsumera det i berusningssyfte. Enligt Mini-Maria är de som konsumerar lustgas som primärdrog i det övre åldersspannet

i deras målgrupp (ungdomar upp till 21 år). De ser dock att individer som provat eller har ett sporadiskt bruk, förekommer inom samtliga åldersgrupper. Det stämmer överens med att de flesta frågor om lustgas till Giftinformationscentralen gäller personer i åldern 20-24 år enligt vad Folkhälsomyndigheten uppger.

Samverkan

Samverkan har skett i förvaltningens samverkansgrupp (FSG) 2024-12-16.

Bilagor

1. Motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun

Ärendet

Socialnämnden Centrum har att ta ställning till en motion från Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun.

Remissvaret ska vara kommunstyrelsen tillhanda 1 april 2025.

Beskrivning av ärendet

Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) har motionerat om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun. Förslag till beslut är:

1. Kommunstyrelsen beslutar om ett kommuntäckande förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer som införs i Göteborgs lokala ordningsföreskrifter.
2. Socialnämnd Centrum i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter, genomför en informationskampanj som riktar sig till ungdomar i hela Göteborg och deras föräldrar.

Motionärerna tar upp att användning av lustgas i berusningssyfte ökat, att många unga tror att gasen är ofarlig då den är laglig och att lustgas kan ge irreversibla hälsoproblem. Motionären tar även upp att lustgasen har en negativ påverkan på klimat och ozonlager. För att minska missbruket och negativa effekter föreslår motionärerna ett stadstäckande förbud mot användning och innehav av lustgas i offentliga miljöer. Det skulle signalera att lustgas inte är acceptabelt som berusningsmedel och ge stöd i polisens arbete i att ingripa.

Motionärerna föreslår även en informationskampanj som belyser de allvarliga neurologiska skador som kan uppstå till följd av frekvent lustgasbruk, samt de miljömässiga konsekvenserna av att felaktigt slänga tomma lustgastuber.

I arbetet med yttrandet har synpunkter inhämtats från ANDTS-samordnare i socialförvaltningarna inom Göteborgs Stad, Mini-Maria och Kompetenscentrum främjande och förebyggande i sociala frågor. Motionen och svar har också diskuterats och stämts av med Grundskoleförvaltningen.

Om lustgas

Lustgas är dikväveoxid (N₂O) och används i vården utblandad med syrgas som narkosmedel och används även i så kallade gräddsifoner och inom industrin. Lustgas är varken narkotikaklassat eller reglerat för inköp.

Lustgas innebär enligt Giftinformationscentralen flera risker för skador, bland annat svimning, köldskador, nervskador, psykiatriska problem och blodproppar. Lustgas är också en växthusgas och har negativ inverkan på miljön. Det förstärker växthuseffekten och bidrar även till att nedbrytning av ozon vilket bidrar till tunnare ozonlager vilket i sin tur ger ökad strålning på jorden, enligt Naturvårdsverket.

Aktuella och föreslagna regleringar

I de senaste *Lokala ordningsföreskrifterna för Göteborgs Stad* (2024-12-12) anges att lustgas inte får brukas i berusningssyfte. Förbudet gäller för samma områden där det inte är tillåtet att förtära alkohol överstigande 3,5 volymprocent. Bruk är inte heller tillåtet på eller i omedelbar närhet av lekplats, kyrkogård eller begravningsplats och inte heller på

skolgårdar och förskolegårdar som är tillgängliga för allmänheten när verksamhet enligt skollagen inte bedrivs. Göteborgs Stad har överklagat länsstyrelsens beslut 2025-02-19 om ordningsföreskrifter. Överklagan gäller dock sprängning och skjutning med vapen, camping och hållande av hund, och inte regleringarna om lustgas. Under prövningstiden gäller ordningsföreskrifterna där det regleras att lustgas får inte brukas i berusningssyfte på samma platser som gäller för alkoholtiga drycker över 3,5 volymprocent.

Regeringen har nyligen föreslagit en ny lag om lustgas för att motverka användningen av lustgas som berusningen. I lagrådsremissen *Begränsad tillgång till lustgas* föreslås att åldersgräns för inköp av lustgas ska vara 18 år, att endast en begränsad mängd (18 gram) får köpas av privatperson per tillfälle och att endast två behållare á 9 gram lustgas får säljas. Vidare ska detaljhandel med lustgas anmälas till Folkhälsomyndigheten och illegal försäljning av lustgas ska ge böter eller fängelse i höst sex månader. Förslagen föreslås träda i kraft 1 juli 2025.¹

Arbete inom socialförvaltningarna

Inom socialförvaltningarna pågår idag inom ramen för uppdragen ett aktivt arbete med information för att motverka konsumtion av droger, narkotika, nikotin och spel. Även om lustgas inte är narkotikaklassad aktualiseras även det i arbetet på grund av de stora skadeverkningar det kan medföra.

Enheten Kompetenscentrum förebyggande och främjande i sociala frågor är organiserad under socialförvaltning Centrum men erbjuder alla stadens verksamheter kompetensutveckling och stöd på olika nivåer om ANDTS, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) samt våld i nära relationer (VINR). Drogförebyggande information är en viktig del av enhetens arbete.

ANDTS-samordnare finns numera i de fyra regionala socialförvaltningarna i Göteborgs Stad. ANDTS-samordnarna arbetar med förebyggande arbete inom alkohol, narkotika, doping, tobak och spel operativt i staden.

Mini-Maria ger stöd till ungdomar och unga vuxna upp till 21 år som har frågor eller bekymmer kopplade till användning av alkohol och droger. Verksamheten är organiserad inom Socialförvaltningen Centrum men är stadenövergripande. Mini-Maria ger också stöd till föräldrar och anhöriga. Det finns även en resursmottagning som nyligen startats, som ger stöd till unga 14-21 år som har problematiskt substansmissbruk samt psykisk ohälsa (samsjuklighet). Mottagningen kompletterar Mini-Marias ordinarie verksamhet.

Informationskampanj och hemsida

Kommunfullmäktige i Göteborg beslutade i den kompletterande budgeten i juni 2024 om ett uppdrag avseende drogfri skola och avsatte medel för detta. Inom ramen för uppdraget ansvarade Socialnämnden Centrum för en stadengemensam informationssatsning: ”Samla befintlig kunskap och material från staden och andra aktörer på en gemensam webbplats. Ta fram särskilt anpassat stödmaterial till ungdomar, vårdnadshavare och medarbetare.” Socialnämnden Centrum fattade beslut om avrop för medel för uppdraget 2024-10-22. Förvaltningen har tagit fram ett kampanjmaterial med stöd av Visuellt kommunikation. I dagsläget arbetar förvaltningen med planering för att gå ut med kampanjmaterial senare i år och arbetar med den aktuella webbplatsen.

¹ Lagrådsremissen kom från regeringen 2025-02-20.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning är att möjlighet till konsumtion av lustgas i berusningssyfte i enlighet med vad motionärerna föreslår behöver begränsas. Förvaltningen ser förslagen som angelägna och ställer sig bakom intentionen att stoppa konsumtion av lustgas i berusningssyfte. Det är viktigt att frågan ges uppmärksamhet. Eventuella skadeeffekter av bruk av lustgas är allvarliga och lustgas påverkar också miljö negativt. Det finns också ett problem med nedskräpning som påverkar natur negativt, som ANDTS-samordnarna i Nordost har uppmärksammat i områdena.

Samtidigt finns det idag reglering i Göteborg genom de lokala ordningsföreskrifter, lustgas får inte konsumeras i berusningssyfte inom samma områden som det inte är tillåtet att konsumera alkohol (över 3,5 procent). Regeringen har också föreslagit ny lagstiftning för att komma åt konsumtion av lustgas som berusningsmedel. Inom socialförvaltningarnas uppdrag ingår också drogförebyggande arbete, som Kompetenscentrum främjande och förebyggande i sociala frågor, Mini-Maria och ANDTS-samordnarna ger.

Vad avser kampanj är förvaltningens bedömning att frågan är viktig men att ovanstående punkter samtidigt gör begränsningar i konsumtion av lustgas tydliga. ANDTS-samordnarna kommer att arbeta vidare med frågan. Därutöver arbetar Socialförvaltningen Centrum vidare med informationskampanj inom ramen för uppdraget inom *Drogfri skola*. Även om lustgas inte nämns specifikt i kampanjen kan information om lustgas eller länkar till sidor med information om lustgas tas med på den webbplats som tas fram. Informationskampanjen handlar om att medvetandegöra risker med olika substanser och göra det lättare att hitta hjälp. Förvaltningen vill också betona att det är viktigt att kampanjer har en längre period då de kan hållas och att det finns medel för det.

Förvaltningen bedömer med hänsyn till ovanstående att motionen bör avstyrkas. Det är inte förbud, enligt Göteborgs stads lokala ordningsföreskrifter, att konsumera alkohol inom hela Göteborg, utan endast i vissa områden. Förvaltningens bedömning är att lustgas bör betraktas på samma sätt. Därutöver tillkommer regeringens förslag om ny lagstiftning för begränsning av konsumtion av lustgas.

Socialförvaltningen Centrum

Sandra Säljö
Förvaltningsdirektör



Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2025-03-21

§ 51 Ärendenummer SMF-2024-02479

Yttrande över motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun

Beslut

1. Stadsmiljönämnden avstyrker den föreslagna åtgärden enligt förslagspunkt 1 i motionen.
2. Stadsmiljönämnden anser förslagspunkt 2 i motionen redan besvarad av socialnämnd centrum.
3. Stadsmiljönämnden översänder stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som stadsmiljönämndens eget yttrande.

Handlingar

Stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande

Motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun

Yrkanden

Karin Pleijel (MP), Toni Orsulic (M) yrkar bifall till stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande.

Leslie Thorén (SD) yrkar på avslag på beslutspunkt 1 och bifall till beslutspunkt 2 och 3 i stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande.

Propositionsordning

Ordföranden finner att det finns flera förslag till beslut, nämligen yrkanden om att bifalla stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande och ett yrkande om att avslå beslutspunkt 1 i stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande.

Ordförande konstaterar att de som yrkar bifall till tjänsteutlåtandet bifaller samtliga beslutssatser och att det endast är beslutssats 1 i tjänsteutlåtandet där det finns ett yrkande om avslag. Hon finner därför att stadsmiljönämnden bifaller beslutssats 2 och 3 i stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande.

Hon ställer sedan beslutssats 1 i stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande i proposition mot yrkandet om avslag och finner att stadsmiljönämnden även bifaller beslutssats 1 i tjänsteutlåtandet.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen



Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-12-17

Ärendenummer SMF-2024-02479

Handläggare

Cecilia Minell

Telefon: 031-365 58 63

E-post: cecilia.minell@stadsmiljo.goteborg.se

Yttrande över motion om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun

Förslag till beslut

1. Stadsmiljönämnden avstyrker den föreslagna åtgärden enligt förslagspunkt 1 i motionen.
2. Stadsmiljönämnden anser förslagspunkt 2 i motionen redan besvarad av socialnämnd centrum.
3. Stadsmiljönämnden översänder stadsmiljöförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som stadsmiljönämndens eget yttrande.

Sammanfattning

Stadsmiljönämnden har ombetts yttra sig över en motion av Agneta Kjaerbeck (SD) Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) gällande åtgärder mot missbruk av lustgas. Förslagen innehåller förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer som införs i Göteborgs lokala ordningsföreskrifter samt genomförande av en informationskampanj.

Som anledning till förslagen anges bland annat att användning av lustgas som berusningsmedel under de senaste åren ökat vilket innebär problem både för folkhälsan och för miljön, vilket måste ageras på till dess att ett nationellt förbud mot lustgas genomförs.

Förvaltningen svarar bara på förslag 1 i motionen då förvaltningen anser att förslag 2 redan är besvarad då den remitterats till socialnämnd centrum.

Stadsledningskontoret har reviderat Göteborgs ordningsföreskrifter, vilket kommunfullmäktige beslutat om (2024-12-12 § 543) och som nu prövas av Länsstyrelsen. Nytt i ordningsföreskrifterna är förbud mot bruk av lustgas i berusningssyfte, med samma geografiska omfattning som alkoholförbudet. Förbudsområden inkluderar bland annat skolgårdar utanför skoltid.

Stadsmiljöförvaltningen anser att förslaget är väl övervägt och ser inget behov av ytterligare regleringar.

Bedömning ur ekonomisk dimension

För stadsmiljöförvaltningen innebär tomma lustgastuber i stadsmiljön en kostsam hantering av insamling och återvinning av dessa. Totalt lade stadsmiljöförvaltningen cirka 2 miljoner kronor på hanteringen av lustgastuber under år 2024. Ett förbud mot bruk av lustgas i de lokala ordningsföreskrifterna kan på sikt bidra till en minskning av

förekomsten, vilket i sin tur kan minska stadsmiljöförvaltningens hantering av lustgastuberna i lika hög grad.

Bedömning ur ekologisk dimension

Lustgas är en potent växthusgas, skadlig för miljön. Tomma lustgastuber bidrar även till nedskräpning och förfulning av stadsmiljön. Ett förbud mot bruk av lustgas i de lokala ordningsföreskrifterna skulle kunna bidra till att på sikt stävja dessa problem.

Bedömning ur social dimension

Användningen av lustgas som berusningsmedel har de senaste åren ökat, framför allt bland barn och unga. Gasen är potentiellt livsfarlig, då den kan orsaka syrebrist i hjärnan. Brukandet av lustgas föranleder även ordningsstörningar i form av bråk och dylikt i staden. Ett förbud mot bruk av lustgas i de lokala ordningsföreskrifterna skulle kunna bidra till att skapa större ordning och trygghet i stadens offentliga rum och få barn och unga att minska sitt brukade av gasen.

Bilagor

1. Motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun -SLK-2024-00958

Ärendet

Stadsmiljönämnden har ombetts yttra sig över en motion av Agneta Kjaerbeck (SD) Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) med förslag om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun. Svaret ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 1 april 2025.

Beskrivning av ärendet

Motionen föreslår:

1. Kommunstyrelsen beslutar om ett kommuntäckande förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer som införs i Göteborgs lokala ordningsföreskrifter.
2. Socialnämnd centrum i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter, genomför en informationskampanj som riktar sig till ungdomar i hela Göteborg och deras föräldrar.

Som anledning till förslagen anges bland annat att användning av lustgas som berusningsmedel under de senaste åren ökat vilket innebär problem både för folkhälsan och för miljön. Till dess att ett nationellt förbud mot lustgas genomförs, måste Göteborgs kommun agera för att skydda invånarnas hälsa och miljön.

Förvaltningen svarar bara på förslag 1 i motionen då förvaltningen anser att förslag 2 redan är besvarad då den remitterats till socialnämnd centrum.

Lokala föreskrifter och kommunens rådighet

Enligt 3 kap. 8 § ordningslagen (OL) får kommunerna, efter regeringens bemyndigande, meddela föreskrifter för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats, anpassade efter lokala förutsättningar. Detta, då ordningslagens grundläggande bestämmelser om ordning och säkerhet inte anses tillräckliga för att i alla avseenden täcka in de olika ordningsproblem som kan finnas i kommunerna.

I framtagandet av föreskrifterna är kommunerna emellertid begränsade av den ram som följer av ordningslagen, föreskrifterna får inte göra någon inskränkning i ordningslagens bestämmelser. Andra skäl än att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats, eller plats som jämföras med offentlig plats, får inte läggas till grund för lokala ordningsföreskrifter. Vidare får inte föreskrifterna lägga onödigt tvång på allmänheten eller göra obefogade inskränkningar i den enskildes frihet (3 kap. 12 § OL). De lokala ordningsföreskrifterna får inte heller angå förhållanden som regleras i annan författning eller som kan regleras på annat sätt.

Det är angeläget för en kommun att noga pröva vilka bestämmelser som behövs i de lokala ordningsföreskrifterna liksom bestämmelsernas geografiska tillämpningsområden.

Tillsynsmyndighet för de lokala föreskrifterna är polismyndigheten. Överträdelser av lokala ordningsföreskrifter är straffbelagda. Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot lokala ordningsföreskrifter kan dömas till penningböter.

Lokala föreskrifter ska innan de träder i kraft, provas av Länsstyrelsen.

Reviderade lokala ordningsföreskrifter för Göteborgs Stad

Stadsledningskontoret har nyligen reviderat de lokala ordningsföreskrifterna för Göteborgs Stad. Föreskrifterna har beslutats om i kommunfullmäktige (2024-12-12 § 543) och ligger nu hos Länsstyrelsen för prövning. Nytt i ordningsföreskrifterna efter revideringen är att förbud mot bruk av lustgas i berusningssyfte föreslås. Förbudets geografiska omfattning överensstämmer med samma geografiska omfattning som för alkoholförbud i ordningsföreskrifterna. De föreslagna förbudsområdena förekommer på flera platser runt om i staden, även på skolgårdar och förskolegårdar, när verksamhet enligt skollagen inte bedrivs.

Lustgasförbud och stadsmiljöförvaltningens verksamhet

Stadsmiljöförvaltningen har ett helhetsansvar för stadens offentliga rum och samlade framkomlighet. Förvaltningen ansvarar för många av de platser som de som bor, vistas och verkar i Göteborg använder och besöker varje dag. I sin myndighetsutövning, tillståndsprövning och förvaltning har stadsmiljöförvaltningen de lokala ordningsföreskrifterna till hjälp bredvid andra lagar och föreskrifter.

Förbud mot bruk av lustgas i berusningssyfte i de lokala ordningsföreskrifterna innebär inte att stadsmiljöförvaltningen direkt kommer åt den kostsamma hanteringsfrågan med insamling och återvinning av tomma lustgastuber exempelvis, då frågor om renhållning inte kan regleras i lokala ordningsföreskrifter, dessa regleras i miljöbalken (1998:808) respektive lagen (1998:814) med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning med tillhörande föreskrifter. Förbudet mot lustgas i ordningsföreskrifterna innebär ett redskap för polisen att agera mot brukandet, för att på sikt stävja det. Om brukandet av lustgas på offentliga platser minskar, minskar samtidigt den problematik som rör stadsmiljöförvaltningen.

Stadsmiljöförvaltningen ser en viss risk med ett kommuntäckande förbud mot bruk av lustgas i offentliga miljöer, som föreslås i motionen. Ett kommuntäckande förbud kan anses vara för långtgående i en prövning hos Länsstyrelsen. Alltför långtgående föreskrifter riskerar även att tappa stöd i allmänhetens rättsmedvetande vilket kan leda till att respekten för bestämmelserna undergrävs, enligt förarbetena (prop. 1992/93:210 s. 142). Stadsledningskontoret har efter en remittering av förslag till reviderade lokala ordningsföreskrifter (bland annat till stadsmiljönämnden) redan föreslagit tydliga geografiska förbudsområden för bruk av lustgas, vars förekomst det ska finnas starka skäl för ur ordningssynpunkt. De förbudsområden som av stadsledningskontoret föreslås runt om i staden anser stadsmiljöförvaltningen vara väl övervägda och blir extra tydliga för såväl dem som har att efterleva dem som att tillämpa tillsynen av dem, då de i förslaget överensstämmer med alkoholförbudets geografiska omfattning.

Omvärldsbevakning

Exempel på andra kommuner som bedömt att bruk av lustgas på offentlig plats typiskt sett kan innebära ordningsstörningar är Bollnäs kommun, Nacka kommun, Vallentuna kommun och Partille kommun. Dessa kommuner har infört en reglering om förbud mot lustgas i sina lokala ordningsföreskrifter inom geografiskt begränsade och tydligt utformade områden. I regel följer dessa områden de förbudszoner som gäller för förbud mot bruk av alkohol. För Nacka och Vallentuna gäller förbud mot lustgas även på skol- och förskolegårdar.

Sedan stadsledningskontoret remitterade sitt förslag om reviderade lokala ordningsföreskrifter har utredningen *En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas* (SOU 2024:23) föreslagit ett nationellt förbud mot försäljning av lustgas till personer under 18 år och en kraftig begränsning av försäljningen till dem över 18 år. Försäljning till näringsidkare är tillåten om lustgasen behövs i näringsverksamheten. Förbudet föreslås börja gälla den 1 januari 2026.

Stadsledningskontoret har ändå gått vidare med sin föreslagna reglering av lustgas i de lokala ordningsföreskrifterna då bedömningen är att det kan finnas behov av den, i vart fall tills det går att se så pass positiva effekter av förbudet att behovet ur ett ordningsperspektiv av en fortsatt reglering saknas.

Förvaltningens bedömning

Stadsmiljöförvaltningen anser att den i motionen föreslagna åtgärden om att införa ett kommundäckande förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer i Göteborgs lokala ordningsföreskrifter, inte bör genomföras. Detta med anledning av att stadsledningskontorets förslag till lokala föreskrifter för Göteborgs Stad redan innehåller omfattande förbudszoner för bruk mot lustgas i berusningssyfte på många offentliga platser runt om i staden, inklusive skolgårdar och förskolegårdar, när verksamhet enligt skollagen inte bedrivs. Utöver det ser stadsmiljöförvaltningen en risk i att ett kommundäckande förbud skulle kunna anses vara en för långtgående åtgärd i en prövning av föreskrifterna samt att respekten för bestämmelserna riskerar att undergrävas. Stadsmiljönämnden anser att stadsledningskontorets förslag är väl övervägt och ser ur förvaltningens synvinkel inte något behov av ytterligare regleringar av förekomsten.

Gunilla Åkerström
Avdelningschef
Utemiljöer och stadsliv

Anders Ramsby
Förvaltningsdirektör
Stadsmiljö



Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2025-03-25

Yttrande över motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun (SLK-2024-00958)

§ 44, 1661/24

Beslut

Utbildningsnämnden beslutar att motionen avslås i sin helhet.

Utbildningsnämnden beslutar att justera ärendet omedelbart

Handling/ar

Tjänsteutlåtande

Förvaltningens samverkansgrupp 2025-03-17

Yrkanden

Parisa Rezaeivar (S) yrkar bifall till yrkande från (S) (V) (MP) att utbildningsnämnden beslutar att motionen avslås i sin helhet. Yrkandet i sin helhet biläggs protokollet som bilaga 2.

Jan Hermfelt (SD) yrkar bifall till tjänsteutlåtandet.

Propositionsordning

Ordförande ställer yrkande från (S) (V) (MP) mot förslag i tjänsteutlåtande och finner att yrkande från (S) (V) (MP) om att avslå motionen i sin helhet bifalles.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret



Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2025-03-25

Dag för justering

2025-03-25

Vid protokollet

Sekreterare

Britta Ryding

Ordförande

Parisa Rezaeivar

Justerande

Pär Gustafsson

Yrkande

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet

2025-03-24

Yrkande angående -Svar på remiss – motion Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun, handling 2024 nr 194 (SLK-2024-00958)

Förslag till beslut:

I utbildningsnämnden

Motionen avslås i sin helhet

Yrkandet

Yrkandet grundas på följande motivering

1. Förebyggande regleringar på plats: utbildningsförvaltningen omfattas redan av lokala ordningsföreskrifter som begränsar användningen av lustgas i berusningssyfte, både i skollokaler och tillhörande utomhusmiljöer. Dessa åtgärder är tillräckliga för att markera att sådant bruk är oacceptabelt.
2. Nationella åtgärder under framtagande: Regeringen arbetar för närvarande med att införa en nationell lagstiftning för att reglera bruket av lustgas. Denna lagstiftning väntas träda i kraft 2026 och kommer att erbjuda en systematisk och rättssäker reglering för att hantera problematiken.
3. Effektiv informationsspridning och befintliga initiativ: Inom Göteborg Stad finns redan initiativ som "Drogfri Skolan", Mini-Maria och socialförvaltningens arbete, vidare informeras ungdomar och deras vårdnadshavare om riskerna med substansbruk. Ytterligare en informationskampanj, som föreslås i motionen, skulle vara överflödig och innebära en ineffektiv resursanvändning.
4. Resurseffektivitet: Att inrätta nya åtgärder som föreslås i motionen riskerar att duplicera redan existerande arbete och kräva resurser som bättre kan användas för att förstärka befintliga projekt.

Med hänvisning till ovanstående föreslår vi att utbildningsnämnden avslår motionen i sin helhet.



Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-02-27

Diarienummer 1661/24

Handläggare

Sara Lundqvist

Telefon: 031-3670120

E-post: sara.lundqvist@educ.goteborg.se

Yttrande över motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun, handling 2024 nr 194 (SLK-2024-00958)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslås

1. Avstå från att kommentera förslaget om att Kommunstyrelsen bör besluta om ett förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer, då detta inte påverkar verksamheter inom utbildningsförvaltningen där förbudet redan finns både i skollokaler samt därtill hörande utomhusmiljö.
2. Tillstyrka förslaget att socialnämnd centrum ges i uppgift att i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter genomföra en informationskampanj riktad till ungdomar i hela Göteborg samt deras vårdnadshavare.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret har överlämnat remiss angående motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD), samt Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun, handling 2024 nr 194 till utbildningsnämnden för yttrande. I motionen framhålls att bruket av lustgas har ökat markant bland ungdomar. Då nya studier på lustgasens effekter visat på stora hälsorisker, vill motionärerna införa ett kommuntäckande förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer samt att socialnämnd centrum i samarbete med bland annat skolan ska genomföra en informationskampanj riktad till ungdomar och deras vårdnadshavare.

Förvaltningen instämmer med motionärerna om att ökningen av lustgasanvändning bland barn och unga är mycket oroväckande. Det framgår bland annat av av CAN:s drogvaneundersökningar att det är många barn och ungdomar som har testat lustgas i syfte att berusa sig. Socialdepartementets utredning *En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23)* har analyserat och tagit ställning till hur lustgas ska regleras, och har också föreslagit nödvändiga författningsförslag som föreslås träda i kraft under januari 2026. Förvaltningen ser positivt på en sammanhållen och systematisk reglering inom området för att uppnå en effektiv och rättssäker tillämpning till skydd för folkhälsan, med särskilt fokus på att uppnå en hög skyddsnivå för barn och unga. Utbildningsförvaltningen tar inte ta ställning till förslaget om att Kommunstyrelsen bör besluta om ett förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer, då detta inte specifikt

påverkar verksamheter inom förvaltningen där förbudet redan finns både i skollokaler samt därtill hörande utomhusmiljö. Förvaltningen tillstyrker förslaget i motionen om att socialnämnd centrum ges i uppgift att i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter genomföra en informationskampanj riktad till ungdomar i hela Göteborg samt deras vårdnadshavare.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Göteborgs Stad har genom det kommunala grunduppdraget en viktig roll och stor potential att arbeta för hållbar utveckling. Utöver de direkta hälsoriskerna är lustgas en kraftfull växthusgas som har en förödande inverkan på klimatet. Gasen är mycket mer potent än koldioxid när det gäller att bidra till den globala uppvärmningen då den har en destruktiv effekt på ozonskiktet.

Bedömning ur social dimension

Skolan har ett viktigt uppdrag i att förmedla vikten av sunda levnadsvanor. Det utgör en avgörande del i ett samhälles arbete för god folkhälsa för medborgarna. Sunda levnadsvanor grundläggs i en tidig ålder och näst efter hemmet är skolan den miljö som påverkar barn och ungas värderingar, val av livsstil och levnadsvanor mest. Skolans uppdrag i denna fråga går också i linje med FN:s konvention om barnets rättigheter som fastslår att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet. Konventionens artikel 24 uttrycker rätten till god hälsa, och artikel 33 fastslår att barnet har rätt att skyddas från olaglig användning av narkotika och andra droger.

Samverkan

Tjänsteutlåtande samverkas med de fackliga organisationerna i FSG 2024-03-17.

Bilagor

1. Motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) samt Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun, handling 2024 nr 194
2. *Information om lustgas för dig som möter ungdomar i Göteborg,*
Informationsblad från Socialförvaltningen centrum 2022-02-07

Ärendet

Utbildningsnämnden har att ta ställning till motion av Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) om åtgärder mot missbruk av lustgas i Göteborgs kommun, handling 2024 nr 194. Utbildningsnämndens yttrande ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast 2025-04-01.

Beskrivning av ärendet

Motionärerna Agneta Kjaerbeck (SD), Jörgen Fogelklou (SD) och Emma Altenhammar (SD) uppmärksammar riskerna med att användningen av lustgas kraftigt har ökat under det senaste decenniet, något man menar påverkar både ungdomars hälsa och välbefinnande, samt påverkar miljön negativt. Inget nationellt förbud har ännu införts och därmed föreslår motionärerna att Göteborgs Stad inför ett stadstäckande förbud mot användning och innehav av lustgas i offentliga miljöer i syfte att missbruket av lustgas ska minska. Motionärerna lyfter att många ungdomar är omedvetna om de allvarliga hälsoriskerna med lustgas och föreslår därför att Staden i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter genomför en omfattande informationskampanj som riktar sig till ungdomar och deras vårdnadshavare.

Motionärerna har lämnat följande förslag till beslut i kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen beslutar om ett kommuntäckande förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer som införs i Göteborgs lokala ordningsföreskrifter.
2. Socialnämnd Centrum i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter, genomför en informationskampanj som riktar sig till ungdomar i hela Göteborg och deras föräldrar.

I mars 2024 kom ett betänkande från Socialdepartementet; *En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas* (SOU 2024:23), som utbildningsförvaltningen yttrade sig över i en förvaltningsremiss i juni 2024. Här påtalas behovet av en reglering av bland annat lustgasförsäljning, vilket förvaltningen ställer sig positiv till.

Skolan har ett viktigt uppdrag i att förmedla goda levnadsvanor. Detta görs på olika sätt, bland annat genom att alla elever i årskurs 1 genomför en elevhälsoenkät som följs upp med ett elevhälsosamtal med skolsköterska för att på så sätt fånga upp frågor om hälsa ur ett brett spektrum. Enligt gymnasieskolans läroplan har rektor ett särskilt ansvar för att eleverna får kunskaper om riskerna med tobak, alkohol, narkotika och andra droger. Det finns en riktlinje för förvaltningens arbete mot droger som innehåller information om hur skolorna ska arbeta förebyggande, hur de ska agera vid misstanke om eller konstaterad drogaktivitet och kring vilka åtgärder som ska vidtas när elev är drogpåverkad på skolan samt åtgärder vid misstanke om försäljning av droger. Det finns även rutiner för samverkan mellan skolan, socialtjänsten och Mini Maria kring elever på gymnasiet och anpassade gymnasiet med alkohol- och/eller annan drogproblematisering samt en rutin kring drogtestning vid misstanke om missbruk.

Drogvaneundersökningen genomförs årligen av Centralförbundet för Alkohol- och Narkotikaupplysning CAN, och har sedan år 2022 utökats för att även innehålla frågor om bruk av lustgas. Detta med anledning av att det uppmärksammades att det fanns tecken på en tydlig ökning av lustgasbruk i berusningssyfte bland ungdomar. I 2022 års undersökning lade CAN till en fråga om lustgasanvändning. Resultatet av den undersökningen visar att 6 procent av eleverna i årskurs 9 hade provat lustgas någon gång

och bland eleverna i gymnasiets årskurs 2 uppgick motsvarande andel till 17 procent. I 2023 års undersökning hade användningen minskat något då uppgav 5 procent av eleverna i årskurs 9 att de någon gång använt lustgas och av gymnasieleverna i årskurs 2 var det 14 procent som uppgav att de provat lustgas. Socialförvaltningen centrum gick i samband med detta också ut med information och stöd till bland annat skolor – Information om lustgas för dig som möter ungdomar i Göteborg. (se bilaga 2). Frågan lyftes också på professionsmöten med samtlig personal inom elevhälsan på utbildningsförvaltningen.

Utbildningsförvaltningens bedömning

Förvaltningen instämmer med motionärerna om att lustgasanvändning för berusning bland barn och unga är mycket oroväckande. Ur ett folkhälsoperspektiv är det bekymmersamt att antalet personer med allvarliga skador på grund av användningen kraftigt ökat. Dessutom är det oroande, såsom framgår av CAN:s drogvaneundersökningar, att det är många barn och ungdomar som har testat lustgas i syfte att berusa sig. Med hänsyn till detta finns ett behov av att begränsa försäljningen av lustgas. Socialdepartementets utredning *En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas* (SOU 2024:23) har analyserat och tagit ställning till hur lustgas ska regleras, och har också föreslagit nödvändiga författningsförslag som föreslås träda i kraft under januari 2026. Förvaltningen ser positivt på en sammanhållen och systematisk reglering inom området för att uppnå en effektiv och rättssäker tillämpning till skydd för folkhälsan med särskilt fokus på att uppnå en hög skyddsnivå för barn och unga. Utbildningsförvaltningen tar inte ta ställning till förslaget om att Kommunstyrelsen bör besluta om ett förbud mot missbruk av lustgas i offentliga miljöer, då detta inte specifikt påverkar verksamheter inom förvaltningen där förbudet redan finns både i skollokaler samt därtill hörande utomhusmiljö. Förvaltningen ser ett fortsatt behov av att sprida information om farorna av att använda lustgas i berusningssyfte. Förvaltningen tillstyrker därför förslaget i motionen om att socialnämnd centrum ges i uppgift att i samarbete med skolor, vårdcentraler och ungdomsverksamheter genomför en informationskampanj riktad till ungdomar i hela Göteborg samt deras vårdnadshavare.

Tomas Berndtsson
Förvaltningsdirektör

Maija Söderström
Avdelningschef